

ks. Dawid Galanciak

Łasin

ORCID: 0000-0002-0113-2756; e-mail: dawidgal@op.pl

<https://doi.org/10.4467/25443283SYM.21.011.13724>

KULT ŚW. JÓZEFA NA PODSTAWIE WSPÓŁCZESNYCH MODLITEWNIKÓW

THE CULT OF. ST. JOSEPH BASED ON CONTEMPORARY PRAYER BOOKS

Abstrakt

Trwający w Kościele Rok św. Józefa jest okazją do spojrzenia na kult tego świętego przez pryzmat dostępnych modlitewników. Począwszy od zarysu historii kultu, w artykule ukazano różnorodność jego form. Omówiono następujące rodzaje modlitw ku czci św. Józefa: litanie, nowenny, szkaplerz, płaszcz, cześć nieustająca, miesiąc ku czci św. Józefa, telegram, różaniec i koronkę, godzinki, akty i oddania, pieśni, akatyst, a także inne modlitwy oraz nabożeństwa: siedmiu boleści i radości, septennę (siedem kolejnych śród), siedmiu niedziel, do Przczystego Serca (pięciu pierwszych śród miesiąca), do opieki. Artykuł stanowi zachętę do osobistego praktykowania nabożeństwa do św. Józefa dostosowanego do indywidualnych potrzeb wierzących.

Słowa kluczowe: św. Józef, nabożeństwa do św. Józefa, modlitewnik do św. Józefa

Abstract

The ongoing year of St. Joseph is a great opportunity to have a look at the cult of the Saint in the light of the available prayer books. The article presents the diversity of the cult and discusses various forms of the worship since its beginning. It analyses prayers to St. Joseph such as: the litany, the novena prayer, the Rosary, the Oath, the Morning prayers, the Scapular prayer, the Akathist and other prayers, services and songs in honour of St. Joseph. The aim of the article is to encourage Christians to adapt the cult of St. Joseph to their individual needs.

Keywords: St. Joseph, worship of St. Joseph, prayers to St. Joseph

Wstęp

Papież Franciszek w liście apostolskim na rozpoczęcie roku św. Józefa zauważa, że „wszyscy mogą znaleźć w św. Józefie, mężu, który przechodzi niezauważony, człowieku codziennej obecności, dyskretnej i ukrytej, orędownika, pomocnika i przewodnika w chwilach trudnych”¹. To papieskie wyznanie stanowi niejako zaproszenie do ożywienia kultu św. Józefa, a zarazem skłania do przedstawienia różnorodności istniejących aktualnie form modlitwy do tego świętego, co jest celem niniejszego artykułu. Należy zauważyć, że choć sam kult św. Józefa posiada wielowiekową tradycję, wymaga on nieustannego ożywiania i gorliwego praktykowania we współczesnym świecie. Stąd zachęta Penitencjarii Apostolskiej: „Niech wszyscy wierni, poprzez modlitwy i dobre czyny, z pomocą Świętego Józefa, Opiekuna Świętej Rodziny z Nazaretu, starają się uzyskać pociechę i ulgę w ciężkich ludzkich utrapieniach, które dręczą współczesny świat”². Warto zatem zwrócić się o pomoc do św. Józefa w różnych sprawach Kościoła i osobistych, w czym może pomóc zestawienie form kultu

¹ FRANCISZEK, List apostolski *Patris corde* z okazji 150. rocznicy ogłoszenia Świętego Józefa patronem Kościoła powszechnego, <https://drive.google.com/file/d/18q1s43uX3K-nRRVu5ZbMtwK84XLvoOxo/view> (odczyt z dn. 09.12.2020 r.).

² PENITENCJARIA APOSTOLSKA, *Dekret*, <https://episkopat.pl/penitencjaria-apostolska-oglosila-odpusty-zwiazane-z-rokiem-sw-jozefa/> (odczyt z dn. 09.12.2020 r.).

dokonane w tym artykule na podstawie dostępnych modlitewników. Zachętą niech też będą słowa św. Faustyny: „Święty Józef zażądał, abym miała do niego nieustanne nabożeństwo. Sam mi powiedział, abym odmawiała codziennie trzy pacierze i raz *Pomnij*. Patrzył z wielką życzliwością i dał mi poznać, jak bardzo jest za tym dziełem, obiecał mi swą szczególniejszą pomoc i opiekę. Codziennie odmawiam te żądane modlitwy i czuję Jego szczególną opiekę”³.

Zarys kultu św. Józefa

Kościół pierwszych wieków nie wykazywał szczególnego zainteresowania osobą św. Józefa, choć wspominają o nim w swoim nauczaniu ojcowie Kościoła: św. Augustyn (354-430) i św. Beda Czcigodny (673-735). W późniejszym czasie zainteresowanie takie wykażą: Robanus Maurus z Fuldy (780-856), św. Bernard z Clairvaux (1090-1153), Jan Gerson (1363-1429) – autor schematu oficjum liturgicznego *Zaślubiny Matki Najświętszej*, Izidor de Isolani w 1522 roku w dziele *Suma przywilejów św. Józefa*. Od XVII wieku w Polsce św. Józef zostaje wybrany jako patron coraz większej liczby budowli sakralnych, parafii i diecezji oraz bractw i instytucji, choć w drugiej połowie XV wieku wymieniany jest jako współpatron niewielkiej kaplicy szpitalnej we Wrocławiu. W Polsce kościoły poświęcone św. Józefowi pochodzą z czasów nowożytnych, chociaż należy wspomnieć o kulcie św. Józefa istniejącym w klasztorach karmelitańskich, dominikańskich czy franciszkańskich. Najstarszym i prawdopodobnie jednym z pierwszych kościołów dedykowanych św. Józefowi jest karmelitański kościół konsekrowany w 1621 roku. Obecnie w Polsce istnieje ponad 360 parafii, których patronem jest św. Józef⁴. Kult św. Józefa potwierdzają wzmianki zawarte w *Kazaniach gnieźnieńskich* (XIV/XV wiek), *Rozmyślaniach przemyskich* (XV wiek) czy modlitwy z *Modlitewnika św. Wacława* (XV wiek) oraz niektóre kolędy z XVIII i XIX wieku.

³ F. KOWALSKA, *Dzienniczek. Miłosierdzie Boże w duszy mojej*, Warszawa 1996, s. 329.

⁴ W. ROZYNKOWSKI, *Z dziejów kultu św. Józefa*, „Kaliskie Studia Teologiczne” 4 (2005), s. 111-113.

Najstarsze polskie modlitwy ku czci św. Józefa pochodzą z benedykcyjnego wawelskiego (XI/XII wiek). Pojawiają się także w XIV-wiecznych brewiarzach duchowieństwa krakowskiego, a od XVI wieku w formularzach mszalnych i oficjach brewiarzowych. Należy wspomnieć również o szerzącym się od XVII wieku kulcie św. Józefa w kaliskim sanktuarium⁵. Wraz ze wzrostem zainteresowania św. Józefem i budownictwem sakralnym oraz jego patronatem rozwijały się modlitwy i pieśni ku jego czci. W ogłoszonym przez papieża Franciszka roku, któremu patronuje św. Józef, należy sięgnąć do skarbcza modlitwy Kościoła, w którym znajduje się różnorodność form kultu tego przemożnego orędownika.

Litanie do św. Józefa

Litania ku czci św. Józefa w praktykowanej dziś formie została zatwierdzona przez papieża Piusa X w 1909 roku. Sama forma modlitwy litanijno-błagalnej pojawia się na Wschodzie chrześcijańskim już w IV wieku, zaś na Zachodzie wraz z końcem V wieku. Pierwotną wersją była *Litania do Chrystusa Pana*, która do Mszy Świętej weszła w formie ułożonej przez papieża Gelazego jako tzw. *deprecatio Gelasi*. Z czasem do tak rozumianej litanii dodawano w średniowieczu wezwania do różnych świętych, ostatecznie tworząc *Litanię do wszystkich świętych*. Na jej wzór zaczęły powstawać litanie do różnych świętych dla nabożeństw ludowych. Wśród nich najstarszą była ta do Matki Bożej. Istniała też *Litania do św. Józefa* w różnych wersjach – pojawiła się na Zachodzie w XVI wieku, a w Polsce znana była od połowy XVII wieku. W modlitewnikach zamieszczano wówczas takie modlitwy: *Litania o siedmiorakim wylaniu Krwi Przenajświętszej y Ranach Przenajświętszych Pana Jezusa, którego Jozef S. wypiastrwał*, *Litania o Oblubienicy Jozefa S.*, *Litania do Jozefa S. z Oycow S.S. Kościoła Bożego*, *Litania do krewnych Jezusa, Maryey y Jozefa S.*, *Litania o S. Jozefie z Pisma S.*, *Litania o S. Jozefie*,

⁵ Por. S. GARNCZARSKI, „*Nowenna ku czci świętego Józefa w pieśniach wraz z Litanją na chór 2-głosowy*” autorstwa ks. Franciszka Walczyńskiego, „*Seminare. Poszukiwania Naukowe*” 33 (2013), s. 371.

Litania do S. Józefa. W XIX wieku liczba litanii ku czci św. Józefa zmalała i ostatecznie znalazła swój wyraz w jednej oficjalnej wersji z 1909 roku⁶. Należy jednak wspomnieć, że wobec tej wersji pojawiają się aktualnie uwagi krytyczne wskazujące na to, że albo do istniejącego tekstu należy dołożyć nowe wezwania jako konieczne uzupełnienie wynikające z wymogów aktualnych czasów, albo należy ułożyć nową wersję dostosowaną do współczesnej józefologii i kultu św. Józefa w Kościele. Konsekwencją dyskusji teologicznej wokół *Litanii do św. Józefa* jest propozycja nowego tekstu, który dziś z perspektywy czasu od chwili jego zaproponowania i z uwzględnieniem kontekstu historycznego należałoby uzupełnić o kolejne nowe wezwania⁷.

Na Podlasiu w Parafii Matki Bożej Częstochowskiej w miejscowości Stare Szpaki św. Józef otaczany jest szczególnym kultem. Tam też śpiewana jest modlitwa *Litania do św. Józefa śpiewana w Szpakach*⁸.

W modlitewniku *Opiekun i przewodnik. Modlitwa ze św. Józefem Oblubieńcem NMP* z 2009 roku opracowanym przez Barbarę Ksit znajdziemy kolejną – inną niż wspomniane wyżej – *Litanię do świętego Józefa*⁹ oraz modlitwę zatytułowaną *Litania w nieszczęściu*¹⁰, tzw. „*Krótką*” *litania do świętego Józefa*. Można także modlić się tekstem *Litanii do Przczystego Serca Świętego Józefa*¹¹. Należy również zaznaczyć, że tekst litanii zatwierdzony przez papieża Piusa X jest innym tekstem niż ten, który jest dostępny w modlitewnikach oraz jest znany i odmawiany aktualnie przez wiernych jako *Litania do św. Józefa*. W modlitewniku *Święty Józefie, ratuj Kościół i nas* znajdziemy kolejne teksty litanii:

⁶ Przekład poprawny *Litanii do św. Józefa*, w: S. Kęszka (red.), *Święty Józef – patron diecezji, miasta i jego kaliskie sanktuarium*, Kalisz 2009, s. 126-128.

⁷ Por. T. SINKA, *Litania do św. Józefa: historia i propozycje*, „*Studia Józefologiczne*” 1 (1989), s. 83-87.

⁸ *Litania do św. Józefa śpiewana w Szpakach*, w: S. M. Kałdon, *Nabożeństwo do św. Józefa. Modlitwy o dobrą żonę i dobrego męża*, Kraków 2001, s. 139-141.

⁹ *Litania do świętego Józefa*, w: B. Ksit (oprac.), *Opiekun i przewodnik. Modlitwa ze św. Józefem Oblubieńcem NMP*, Poznań 2009, s. 36-39.

¹⁰ *Litania w nieszczęściu*, w: B. Ksit (oprac.), *Opiekun i przewodnik...*, dz. cyt., s. 40.

¹¹ *Litania do Przczystego Serca Świętego Józefa*, w: L. Smoliński, *Powiernik tajemnicy Boga. Modlitewnik do św. Józefa*, Kraków 2016, s. 50-53.

*Litania do świętego Józefa II*¹², *Litania do świętego Józefa III*¹³, *Litania do świętego Józefa* (ks. Antoniewiczza)¹⁴, *Litania do ojcowskiej opieki świętego Józefa*¹⁵.

Nowenna ku czci św. Józefa

Nowenna to nabożeństwo, które jest przejawem pobożności ludowej, polegające na wzmożonym zwracaniu się do Boga przez kolejne dziewięć dni, miesięcy czy lat. Jej celem jest uproszenie łaski bądź przygotowanie do święta lub wydarzenia. Najstarszą znaną nowenną jest nabożeństwo przygotowujące do świąt Bożego Narodzenia, o czym wspomina Sobór Toledański w 694 roku. Popularność nowenn przypada na XVII wiek. Od XVIII wieku znana jest *Nowenna za zmarłych*, a od 1922 roku *Nowenna do Matki Bożej Nieustającej Pomocy*. Według Stanisława Garnczarskiego, *Nowenna do św. Józefa* cieszy się dużą popularnością, a ze względu na to, że ta forma modlitwy jest przejawem pobożności ludowej, istnieje wiele jej odmian. Z pewnością można wymienić wiele tytułów, jakimi określają one św. Józefa: Oblubieniec Najświętszej Rodzicielki, obrońca Rodziny, opiekun Kościoła Świętego, opiekun i żywiciel Syna Bożego, podpora rodzin, pociecha cierpiących, przychodzący z pomocą umierającym, dobry patron, wzór pracujących, przykład życia ubogiego, wzór posłuszeństwa, pobożny, ufny, cierpliwy, pokorny i inne¹⁶. *Nowenna do św. Józefa* jest skuteczną modlitwą w okresach cierpienia, choroby, udręki, rozpadu życia moralnego, problemów rodzinnych i małżeńskich, kryzysów czy braku pracy. Wyprasza oświecenie w trudnych wyborach,

¹² *Litania do świętego Józefa II*, w: J. Błażusiak (oprac.), *Święty Józefie, ratuj Kościół i nas*, Sandomierz 2019, s. 59-62.

¹³ *Litania do świętego Józefa III*, w: J. Błażusiak (oprac.), *Święty Józefie...*, dz. cyt., s. 62-66.

¹⁴ *Litania do świętego Józefa* (ks. Antoniewiczza), w: J. Błażusiak (oprac.), *Święty Józefie...*, dz. cyt., s. 73-75.

¹⁵ *Litania do ojcowskiej opieki świętego Józefa*, w: J. Błażusiak (oprac.), *Święty Józefie...*, dz. cyt., s. 76-81.

¹⁶ Por. S. GARNCZARSKI, „*Nowenna ku czci świętego Józefa w pieśniach wraz z Litanją na chór 2-głosowy*”..., dz. cyt., s. 369-373.

uzdrowienie, pocieszenie i pomoc w trudnościach, a jednocześnie jest doskonałym dziękczynieniem Bogu za otrzymane łaski¹⁷.

W 1993 roku w Krakowie została wydana *Nowenna do św. Józefa łaskami słynącego w kościele Sióstr Bernardynek w Krakowie*. Broszurka poza dziewięciodniową nowenną i tekstem litanii zawiera informacje dotyczące kościoła św. Józefa i klasztoru Sióstr Bernardynek w Krakowie: rys historyczny, dzieje budynków klasztornych, opis życia klasztornego i kultu św. Józefa oraz tekst pieśni do św. Józefa *Szczęśliwy, kto sobie patrona*. Ponad 60 lat wcześniej w 1930 roku w Tarnowie ukazało się dzieło autorstwa ks. Franciszka Walczyńskiego zatytułowane *Nowenna ku czci świętego Józefa w pieśniach wraz z Litanją na chór 2-głosowy*. Składa się ono jednak wyłącznie z pieśni i litanii ku czci św. Józefa, a nie jak sugeruje tytuł dzieła z modlitw odmawianych w czasie nowenny. Można jednak domniemywać, że autor założył, iż pieśni te miałyby rozpoczynać każdego dnia nowennę lub staną się jej specyficzną formą¹⁸. Wydawnictwo Flos Carmeli wydało w 2017 roku *Modlitewnik do św. Józefa*, w którym znajdują się dwie wersje nowenny do tego świętego: *Nowenna do św. Józefa (1)*¹⁹ i *Nowenna do św. Józefa (2)*²⁰ oraz dwie nowenny zatytułowane: *Nowenna do św. Józefa ze św. Teresą od Jezusa*²¹ i *Nowenna do św. Józefa ze św. Janem Pawłem II*²². Nowenny do św. Józefa ze świętymi oparte są na rozważaniach św. Teresy i fragmentach adhortacji apostołskiej *Redemptoris Custos*. Znane są również *Nowenna przed uroczystością św. Józefa Oblubieńca Najświętszej Maryi Panny* odmawiana w dniach od 10 do

¹⁷ Por. *Nowenna do św. Józefa*, w: T. Stramare, G. Brioschi, *Płaszcz świętego Józefa. Modlitwy na trudne dni*, Kraków 2020, s. 26.

¹⁸ Por. S. GARNCZARSKI, „*Nowenna ku czci świętego Józefa w pieśniach wraz z Litanją na chór 2-głosowy*”..., dz. cyt., s. 374.

¹⁹ *Nowenna do św. Józefa (1)*, w: B. Ksit, A. Maksymiuk, S. Plewa (oprac.), *Modlitewnik do św. Józefa. Nabożeństwa, modlitwy, nowenny, litanie, pieśni*, Poznań 2017, s. 7-20.

²⁰ *Nowenna do św. Józefa (2)*, w: B. Ksit, A. Maksymiuk, S. Plewa (oprac.), *Modlitewnik do św. Józefa...*, dz. cyt., s. 21-32.

²¹ *Nowenna do św. Józefa ze św. Teresą od Jezusa*, w: B. Ksit, A. Maksymiuk, S. Plewa (oprac.), *Modlitewnik do św. Józefa...*, dz. cyt., s. 33-44.

²² *Nowenna do św. Józefa ze św. Janem Pawłem II*, w: B. Ksit, A. Maksymiuk, S. Plewa (oprac.), *Modlitewnik do św. Józefa...*, dz. cyt., s. 45-72.

18 marca²³, *Nowenna błagalna do św. Józefa w różnych potrzebach*, czyli modlitwa odmawiana w połączeniu z *Litanią do św. Józefa* przez dziewięć kolejnych dni²⁴ (inna wersja to *Nowenna do św. Józefa w różnych potrzebach* – odmawia się tu modlitwę, hymn oraz wezwanie przez dziewięć dni²⁵), *Nowenna do św. Józefa* zamieszczona w *Agendzie liturgicznej Diecezji Tarnowskiej*²⁶ oraz *Nowenna do św. Józefa przed uroczystością 19 marca*²⁷ czy przypadająca na dni od 11 do 19 marca *Nowenna do Przczystego Serca Józefa przed uroczystością św. Józefa Oblubieńca NMP*²⁸. Jeszcze inną wersję modlitwy zatytułowaną *Nowenna do św. Józefa*, którą odmawiają mnisi i mniszki św. Józefa, znajdujemy w *Modlitewniku czcicieli św. Józefa*²⁹, a także w modlitewnikach: *Płaszcz świętego Józefa. Modlitwy na trudne dni*³⁰ i *Nabożeństwo do świętego Józefa. Nowenna – koronka strapionych – modlitwy*³¹. Znana jest również *Krótką nowenna do św. Józefa odmawiana przez dziewięć kolejnych dni dla uproszenia ważnej łaski*³² oraz *Nowenna o uproszenie potomstwa*³³ za wstawiennictwem św. Józefa.

²³ *Nowenna przed uroczystością św. Józefa Oblubieńca Najświętszej Maryi Panny*, w: B. M. Hanusiak, *Modlitewnik do św. Józefa*, Kraków 2020, s. 41-63.

²⁴ *Nowenna błagalna do św. Józefa w różnych potrzebach*, w: B. M. Hanusiak, *Modlitewnik...*, dz. cyt., s. 64.

²⁵ *Nowenna do św. Józefa w różnych potrzebach* w: B. M. Hanusiak (red.), *Modlitewnik czcicieli św. Józefa*, Kraków 2017, s. 51-53.

²⁶ *Nowenna do św. Józefa*, w: B. Margański, R. Biel (red.), *Agenda liturgiczna Diecezji Tarnowskiej*, Tarnów 2004, s. 187-189.

²⁷ *Nowenna do św. Józefa przed uroczystością 19 marca*, w: L. Smoliński, *Powiernik...*, dz. cyt., s. 108-113.

²⁸ *Nowenna do Przczystego Serca Józefa przed uroczystością św. Józefa Oblubieńca NMP*, w: B. M. Hanusiak (red.), *Modlitewnik...*, dz. cyt., s. 41-50.

²⁹ *Nowenna do św. Józefa*, w: B. M. Hanusiak, *Modlitewnik czcicieli św. Józefa*, Kraków 2013, s. 44-61.

³⁰ *Nowenna do św. Józefa*, w: T. Stramare, G. Brioschi, *Płaszcz...*, dz. cyt., s. 27-45.

³¹ *Nowenna do św. Józefa*, w: E. Osiecki (oprac.), *Nabożeństwo do świętego Józefa. Nowenna – koronka strapionych – modlitwy*, Warszawa 2009, s. 9-37.

³² *Krótką nowenna do św. Józefa odmawiana przez dziewięć kolejnych dni dla uproszenia ważnej łaski*, w: S. M. Kałdon, *Nabożeństwo...*, dz. cyt., s. 172-173.

³³ *Nowenna o uproszenie potomstwa*, w: M. Michalak (red.), *Święty Józef, Częstochowa* 2017, s. 42-51.

W dniu 2 lipca 2020 roku miał mieć miejsce uroczysty *Akt zawierzenia narodu polskiego i Kościoła w Polsce św. Józefowi*, jednak ze względu na trwającą epidemię koronawirusa został przełożony na późniejszy czas. Wydarzenie to miało być poprzedzone *Nowenną do św. Józefa*. Struktura tej nowenny jest następująca: pieśń *Dobrze złączone Imiona one* (lub inna), znak krzyża, rozważanie, modlitwa, prośby, *Modlitwa do Królowej Polski*, modlitwa papieża Leona XIII, pieśń *Święty Józefie, patronie nasz*, *Litania do św. Józefa*, pieśń do św. Józefa (dowolna)³⁴.

Szkaplerz św. Józefa

Szkaplerz stanowi wierzchni element habitu w niektórych zakonach w postaci płatów materiału, okrywający piersi i plecy. Nie należy ograniczać jego rozumienia tylko do tego wymiaru, może być bowiem noszony również przez wiernych świeckich. Szkaplerz dla świeckich jest niejako zminimalizowanym habitem. Składa się wówczas z dwóch dowolnych wymiarów prostokątnych wycinków brązowego sukna wełnianego połączonych dwoma tasiemkami. Zwykle na obu płatkach umieszczony jest wizerunek lub symbol Pana Jezusa i Matki Bożej Szkaplerznej, a także wizerunki świętych³⁵. Nosząc szkaplerz, wierny wyraża cześć dla świętego jako patrona Kościoła powszechnego, pragnie go naśladować w jego pokorze, sprawiedliwości i czystości, chce uprosić za przyczyną św. Józefa ducha chrześcijańskiego wyrażającego się w bojaźni Bożej i wiernym wypełnianiu obowiązków stanu, wzywa opieki świętego dla ojca świętego, Kościoła powszechnego oraz siebie w życiu, a zwłaszcza w chwili śmierci³⁶.

³⁴ RADIO MARYJA, 23 czerwca rozpocznie się *Nowenna do świętego Józefa przed zawierzeniem narodu polskiego i Kościoła w Polsce św. Józefowi*, <https://www.radiomaryja.pl/bez-kategorii/23-czerwca-rozpocznie-sie-nowenna-do-swietego-jozefa-przed-zawierzeniem-narodu-polskiego-i-kościola-w-polsce-sw-jozefowi/> (odczyt z dn. 30.12.2020 r.).

³⁵ *Wygląd i symbolika szkaplerza karmelitańskiego*, http://szkaplerz.pl/szata/index.php?go=szkaplerz_symbolika (odczyt z dn. 20.01.2021 r.).

³⁶ Por. *Szkaplerz św. Józefa*, <https://www.swietyjozef.kalisz.pl/SzkaplerzSwJozefa/> (odczyt z dn. 20.01.2021 r.).

Płaszcz św. Józefa

Święty Płaszcz to nabożeństwo dla uczczenia św. Józefa oraz okrycia się płaszczem jego opieki. Polega na odmawianiu stosownych modlitw przez 30 kolejnych dni jako wspomnienie 30 lat, które św. Józef spędził z Jezusem³⁷.

Cześć nieustająca św. Józefa

Nabożeństwo czci św. Józefa polega na oddawaniu czci świętemu przez spełnianie ćwiczeń duchowych przez cały rok. W zależności od ilości osób modlących się, albo przez cały rok każdego dnia inna osoba podejmuje modlitwę, albo przez cały rok danego dnia każdego miesiąca czyni to ta sama osoba. Do praktyk duchowych, które z prostotą w tej formie kultu należy podjąć, zaliczamy:

- spowiedź i Komunię Świętą lub akt skruchy i komunię duchową,
- pobożne słuchanie Mszy Świętej na pamiątkę ofiarowania Dzieciątka Jezus w świątyni,
- rozmyślanie przez kwadrans nad cierpieniami św. Józefa,
- trwanie przez cały dzień w zjednoczeniu ze św. Józefem i częste zwracanie myśli ku niemu,
- zadanie sobie umartwienia lub spełnienie uczynku miłosiernego,
- odmówienie siedem razy *Ojcze nasz*, *Zdrowaś Maryjo* i *Chwała Ojcu* dla uczczenia boleści i radości św. Józefa,
- nawiedzenie w tym dniu Najświętszego Sakramentu i ofiarowanie swego serca św. Józefowi³⁸.

Nabożeństwo do siedmiu boleści i radości św. Józefa

Początki *Nabożeństwa do siedmiu boleści i radości św. Józefa* związane są z bratem Janem z Fano (1496-1539), który twierdził, że sam święty

³⁷ Por. *Święty Płaszcz*, w: T. Stramare, G. Brioschi, *Płaszcz...*, dz. cyt., s. 51-73.

³⁸ Por. *Cześć nieustająca św. Józefa*, w: S. M. Kaldon, *Nabożeństwo...*, dz. cyt., s. 181-182.

jest jego autorem. Święty Józef uratował przed zatonięciem dwóch braci, którym przyobiecał, że każdy, kto codziennie przez cały rok będzie odmawiał po siedem razy modlitwę *Ojcze nasz* i *Zdrowaś Maryjo*, rozważając siedem jego boleści, których doświadczył na świecie, otrzyma od Boga każdą łaskę, która jest zgodna z jego duchowym dobrem. Święty Józef wskazał, jakie to były boleści, a z czasem dołączono do nich również radości³⁹.

Septenna – nabożeństwo siedmiu kolejnych śród

Zwyczaj oddawania czci św. Józefowi przez poświęcenie każdej środy na jego kult pochodzi z końca XVII wieku. Do tego zwyczaju nawiązuje niektóre nabożeństwa, wśród których jest nabożeństwo siedmiu śród na cześć św. Józefa, tzw. septenna. Cześć ta wyraża się wówczas w inwokacjach wypowiedzianych przez wiernych, w odmawianej codziennie formule modlitwy ułożonej przez papieża Leona XIII: *Do ciebie, święty Józefie*⁴⁰. Modlitwę tę odmawia się przez siedem dni lub siedem śród. Znane są dwie wersje septenny⁴¹.

Marzec – miesiąc poświęcony św. Józefowi

W XIX wieku poświęcono św. Józefowi cały miesiąc marzec, tzw. „nabożeństwo marcowe”. Zapoczątkowane zostało w Rzymie w 1810 roku, a rozpowszechniało się w Kościele za sprawą papieża Piusa IX⁴². Drukarnia A. Kozińskiego z Krakowa wydała w 1906 roku książeczkę zatytuło-

³⁹ Por. *Boleści i radości św. Józefa*, w: T. Stramare, G. Brioschi, *Plaszcz...*, dz. cyt., s. 79-99.

⁴⁰ Por. S. GARNCZARSKI, „*Nowenna ku czci świętego Józefa w pieśniach wraz z Litanją na chór 2-głosowy*”..., dz. cyt., s. 373.

⁴¹ Por. *Septenna ku czci siedmiu radości i siedmiu boleści świętego Józefa (I)*, *Septenna ku czci siedmiu radości i siedmiu boleści świętego Józefa (II)*, w: S. M. Kaldon, *Nabożeństwo...*, dz. cyt., s. 173-180.

⁴² Por. *Historia nabożeństw do św. Józefa*, <https://www.swietyjosef.kalisz.pl/BibliotekaSwJozefa/167.html> (odczyt z dn. 23.02.2021 r.).

waną *Miesiąc marzec z przykładami poświęcony czci św. Józefa* autorstwa ks. Waleriana Mrowińskiego. Składa się ona z przeznaczonych na każdy dzień rozważań i przykładów oraz nabożeństwa do św. Józefa. Rozważania zostały podzielone na trzy części:

I – Chwała św. Józefa,

II – Cnoty św. Józefa,

III – Opieka św. Józefa – w tej części święty przedstawiony został jako patron: młodzieży, ubogich rzemieślników, podróżujących, wdów i sierot, doświadczony patron w pokusach.

Istotną formą uczczenia św. Józefa jest 30-dniowe nabożeństwo do św. Józefa⁴³. Składa się ono z rozważań na każdy dzień oraz modlitwy na ich zakończenie i modlitwy zawierzenia rodzin św. Józefowi. Nabożeństwo nie jest przypisane do konkretnego czasu odmawiania. Warto również wspomnieć o dostępnej w księgarniach książce *Józef. Człowiek, który prowadzi do Boga. 31 rozważań i modlitw*, której autorami są Olin-to Crespi i Fausto Negri, będącej pomocą w rozwoju kultu św. Józefa⁴⁴.

Nabożeństwo do opieki św. Józefa

Nabożeństwo do opieki św. Józefa ma na celu uproszenie dla siebie opieki świętego i oddanie mu szczególnej czci. Odprawiane jest przez 30 kolejnych dni na pamiątkę 30 lat, które św. Józef przeżył w towarzystwie Jezusa. Dla skuteczności tej formy modlitwy zaleca się spełnienie dobrego uczynku lub podjęcie wyrzeczenia oraz odmawianie modlitwy w intencji dusz czyścicowych i modlitwy przypisanej do tego nabożeństwa⁴⁵.

⁴³ 30-dniowe nabożeństwo do św. Józefa, w: B. Ksyt, A. Maksymiuk, S. Plewa (oprac.), *Modlitewnik do św. Józefa...*, dz. cyt., s. 105-145.

⁴⁴ Por. O. CRESPI, F. NEGRI, *Józef. Człowiek, który prowadzi do Boga. 31 rozważań i modlitw*, Częstochowa 2017.

⁴⁵ Por. *Nabożeństwo do świętego Józefa*, w: L. Smoliński, *Powiernik...*, dz. cyt., s. 75-78. Zob. *Nabożeństwo do Opieki św. Józefa*, <https://bernardynki.com/nabozenstwo-do-opieki-sw-jozefa/> (odczyt z dn. 23.02.2021 r.).

Telegram do św. Józefa

Nabożeństwo zwane *Telegramem do św. Józefa* jest triduum odprawianym w jednym dniu w celu wyblągania szybkiego ratunku. Odpowiednie modlitwy odmawia się trzykrotnie w ciągu dnia: rano, w południe i wieczorem lub w trzech następujących po sobie godzinach. Praktykuje się tę modlitwę, wówczas gdy sprawa jest niecierpiąca zwłoki⁴⁶.

Nabożeństwo siedmiu niedziel św. Józefa

Nabożeństwo siedmiu niedziel św. Józefa⁴⁷ według tradycji Kościoła poprzedza uroczystość św. Józefa. Praktykowane jest przez siedem niedziel, podczas których wspomina się boleści i radości, jakimi naznaczone było życie św. Józefa. Można je przeżywać indywidualnie lub w rodzinie, w parafii czy też we wspólnocie modlitewnej.

Nabożeństwo do Przewidywanego Serca św. Józefa – pięciu pierwszych śród miesiąca

Pierwsze świadectwa kultu serca św. Józefa pojawiają się w XVII wieku – na fresku z 1617 roku w kaplicy Sióstr Karmelitanek w Pontoise we Francji widnieje napis: *In corde Ioseph invenietis me* („W sercu Józefa odnajdziecie mnie”). Maryja i św. Józef są zawsze razem z Jezusem. Wśród propagatorów tego kultu był św. Jan Eudes (1601-1680), który wskazał, że nabożeństwo to wiąże się bezpośrednio z kultem Najświętszego Serca Pana Jezusa i Niepokalanego Serca Maryi. W Polsce od 1995 roku nabożeństwo to szerzy Wspólnota św. Józefa. Jego istotą jest Komunia Święta wynagradzająca przez pięć pierwszych śród miesiąca oraz rozważanie i modlitwa w jedność Trzech Serc: Jezusa, Maryi i św. Józefa. To nabo-

⁴⁶ Por. *Telegram do św. Józefa w nagłej potrzebie*, w: S. M. Kałdon, *Nabożeństwo...*, dz. cyt., s. 229-230.

⁴⁷ *7 niedziel św. Józefa*, <https://opusdei.org/pl-pl/article/7-niedziel-sw-jozefa/> (odczyt z dn. 22.02.2021 r.).

żeństwo jest dopełnieniem ostatniej wizji fatimskiej z 13 października 1917 roku, w której św. Józef z Dzieciątkiem Jezus ukazał się w obecności Maryi i trzykrotnie błogosławił światu, oraz późniejszych objawień s. Łucji w Pontevedra, gdzie została ona pouczona o nabożeństwie pierwszych sobót miesiąca. Nabożeństwo odprawiane jest w pierwsze środy miesiąca i nawiązuje do nabożeństwa pierwszych sobót wynagradzających Niepokalanemu Sercu Maryi, przeżywanych w łączności ze św. Józefem. Składa się z następujących elementów:

- spowiedzi i Komunii Świętej wynagradzającej Niepokalanemu Sercu Maryi,
- rozważań na poszczególne pierwsze środy miesiąca,
- *Litanii do św. Józefa*,
- wybranych modlitw do św. Józefa,
- wzbudzenia intencji na zakończenie nabożeństwa⁴⁸.

Różaniec i koronka do św. Józefa

Wśród nabożeństw i modlitw do św. Józefa znajdują się także różaniec i koronka ku jego czci. Sanktuarium św. Józefa w Kaliszu proponuje modlitwę na zwykłym różańcu nazywaną *Koronką na cześć św. Józefa*⁴⁹. Inne dwie wersje koronki to *Koronka do św. Józefa*, którą znajdziemy w modlitewniku z 2001 roku *Nabożeństwo do św. Józefa. Modlitwy o dobrą żonę i dobrego męża* autorstwa o. Stanisława Marii Kałdona OP⁵⁰, oraz *Koronka do Przczystego Serca św. Józefa*⁵¹. W modlitewniku *Święty Józefie, ratuj Kościół i nas* zamieszczono cztery wersje modlitwy zatytułowanej *Koronka na cześć świętego Józefa (II), (III)*,

⁴⁸ *Nabożeństwo do Przczystego Serca św. Józefa*, <http://wspolnotajozefa.pl/duchowosc/nabozenstwo-do-przczystego-serca-sw-jozefa/> (odczyt z dn. 23.02.2021 r.).

⁴⁹ *Koronka na cześć św. Józefa*, <https://www.swietyjosef.kalisz.pl/Modlitwy/4.html> (odczyt z dn. 30.01.2021).

⁵⁰ *Koronka do św. Józefa (I), Koronka do św. Józefa (II)*, w: S. M. Kałdon, *Nabożeństwo...*, dz. cyt., s. 143-145.

⁵¹ *Koronka do Przczystego Serca św. Józefa*, w: B. M. Hanusiak, *Modlitewnik...*, dz. cyt., s. 106.

(IV), (V)⁵². Istnieje także modlitwa nie wymagająca posługiwania się jakąkolwiek formą różańca o nazwie: *Koronka strapionych (Siedem westchnień do siedmiu boleści i tylu radości świętego Józefa)*⁵³. Natomiast na specjalnej koronce różańcowej odmawia się *Różaniec św. Józefa*. Posiada on 60 paciorków na pamiątkę 60 lat, które św. Józef przeżył na ziemi. Różaniec składa się z 15 części, a każda część z czterech paciorków: jednego większego – białego i trzech mniejszych – niebieskich. Biały paciorek przypomina o czystości św. Józefa, a trzy niebieskie o jego nieustannym rozmyślaniu o rzeczach niebieskich. Tajemnice tego różańca są takie same jak *Różańca do Najświętszej Maryi Panny*. Medalik na różańcu – koronce zawiera wizerunek św. Józefa⁵⁴.

Godzinki o św. Józefie

Modlitwa zwana *Godzinkami o św. Józefie*⁵⁵ rozwijała się w Polsce od pierwszej połowy XVII wieku. Ich najstarsza i najbardziej popularna wersja ukazała się drukiem w Krakowie w 1645 roku. Istniały też godzinki związane z różnymi świętami, jak np.: godzinki o zaślubinach św. Józefa, godzinki na uroczystość Opieki św. Józefa, godzinki na tajemnicę oczekiwania narodzenia Pana Jezusa, godzinki na tajemnicę ucieczki św. Józefa z Panem Jezusem do Egiptu, godzinki na tajemnicę znalezienia Pana Jezusa między doktorami, godzinki na pamiątkę szczęśliwego skonania św. Józefa, godzinki o św. Józefie i inne⁵⁶.

⁵² *Koronka na cześć świętego Józefa (II), (III), (IV), (V)*, w: J. Błazusiak (oprac.), *Święty Józefie...*, dz. cyt., s. 90-94.

⁵³ *Koronka strapionych (Siedem westchnień do siedmiu boleści i tylu radości świętego Józefa)*, w: E. Osiecki (oprac.), *Nabożeństwo...*, dz. cyt., s. 38-44.

⁵⁴ *Różaniec świętego Józefa*, w: L. Smoliński, *Powiernik...*, dz. cyt., s. 59-61.

⁵⁵ *Godzinki do św. Józefa*, w: B. Margański, R. Biel (red.), *Agenda...*, dz. cyt., s. 190-197. Zob. *Godzinki o Świętym Józefie*, <https://piosenkireligijne.pl/godzinki-o-swietym-jozefie/> (odczyt z dn. 09.03.2021 r.).

⁵⁶ Por. *Historia nabożeństw do św. Józefa*, dz. cyt.

Akty poświęcenia i oddania się św. Józefowi

Specyficzną formą modlitwy są akty zawierzenia wypowiedane w różnych okolicznościach życia wiernych. Wśród aktów poświęcenia i zawierzenia opiece św. Józefa znajdziemy:

- *Akt poświęcenia św. Józefowi* – modlitwę na podstawie tekstu sługi Bożego o. Anzelma od św. Andrzeja Corsini z 18 kwietnia 1948 roku⁵⁷,
- *Akt poświęcenia się św. Józefowi*⁵⁸,
- *Akt poświęcenia rodzin św. Józefowi*⁵⁹,
- *Akt zawierzenia rodzin św. Józefowi*⁶⁰,
- *Akt zawierzenia rodzin i poczętego życia*⁶¹,
- *Akt zawierzenia się św. Józefowi* – modlitwa mężów i ojców⁶²,
- *Akt zawierzenia* – małżeństw z Domowego Kościoła i Ruchu Światło-Życie⁶³,
- *Akt zawierzenia Archidiecezji Poznańskiej* – dokonany w 1050. rocznicę utworzenia biskupstwa 18-19 marca 2018 roku⁶⁴.

Ponadto w pozycji *Idźcie do Józefa. Vademecum pielgrzyma do Sanktuarium Świętego Józefa Kaliskiego* znajdziemy akty zawierzenia: diecezji kaliskiej, robotników NSZZ „Solidarność”, rolników, parafii, Polskiego

⁵⁷ *Akt poświęcenia św. Józefowi*, w: B. Ksit, A. Maksymiuk, S. Plewa (opr.), *Modlitewnik do św. Józefa...*, dz. cyt., s. 89-92.

⁵⁸ *Akt poświęcenia się św. Józefowi*, w: L. Smoliński, *Powiernik...*, dz. cyt., s. 55.

⁵⁹ P. CHYLA, *Akt poświęcenia rodzin św. Józefowi*, <https://www.szczepanowice.opole.pl/roraty-2020/akt-poświęcenia-rodzin-sw-jozefowi.html> (odczyt z dn. 30.01.2021 r.).

⁶⁰ *Akt zawierzenia rodzin Świętemu Józefowi*, <http://www.parafiapuszczykowo.pl/wp-content/uploads/akt-zawierzenia-sw-jozefowi.pdf> (odczyt z dn. 30.01.2021 r.).

⁶¹ *Akt zawierzenia rodzin i poczętego życia*, w: A. Latoń (red.), *Idźcie do Józefa. Vademecum pielgrzyma do Sanktuarium Świętego Józefa Kaliskiego*, Kalisz 2006, s. 187.

⁶² *Akt zawierzenia się św. Józefowi*, <https://www.klubojca.siedlce.pl/index.php/zasady-funkcjonowania-klubu/akt-osobistego-zawierzenia-sie-sw-jozefowi> (odczyt z dn. 30.01.2021 r.).

⁶³ *Akt zawierzenia*, <http://www.dk.oaza.pl/archiwum/rob/001AKT%20ZAWIERZENIA.pdf> (odczyt z dn. 30.01.2021 r.).

⁶⁴ *Akt zawierzenia Archidiecezji Poznańskiej św. Józefowi, Poznań, 18-19 marca 2018 roku*, <http://archpoznan.pl/pl/zawierzenie-archidiecezji-swietemu-jozefowi> (odczyt z dn. 30.01.2021 r.).

Związku Kobiet Katolickich, myśliwych, swojego życia, ludzi chorych i cierpiących oraz zgromadzeń zakonnych sióstr: Franciszkanek Rodziny Maryi, Służebniczek NMP, Matki Bożej Miłosierdzia, Najświętszej Rodziny z Nazaretu⁶⁵.

Do aktów oddania należą:

– *Akt oddania się w opiekę św. Józefowi* – modlitwa z Dachau z 22 kwietnia 1945 roku⁶⁶,

– *Akt oddania się w opiekę św. Józefowi*⁶⁷,

– *Akt oddania odmawiany w Rodzinie św. Józefa*⁶⁸,

– *Modlitwa oddania się św. Józefowi*⁶⁹,

– *Oddanie się w opiekę św. Józefowi*⁷⁰,

– *Ofiarowanie siebie świętemu Józefowi*⁷¹,

– *Ofiarowanie się młodzieży świętemu Józefowi*⁷²,

– *Ofiarowanie swego serca świętemu Józefowi*⁷³.

Wśród tej formy modlitw znajdują się także *Akty strzeliste do św. Józefa*⁷⁴.

⁶⁵ A. LATOŃ (red.), *Idźcie do Józefa...*, dz. cyt., s. 176-194.

⁶⁶ *Akt oddania się w opiekę św. Józefowi*, <https://www.swietyjosef.kalisz.pl/Dachau/5.html> (odczyt z dn. 30.01.2021 r.).

⁶⁷ *Akt oddania się w opiekę św. Józefowi*, w: B. M. Hanusiak, *Modlitewnik...*, dz. cyt., s. 14; *Akt oddania się w opiekę św. Józefowi*, w: B. M. Hanusiak (red.), *Modlitewnik czcicieli...*, dz. cyt., s. 12.

⁶⁸ *Akt oddania odmawiany w Rodzinie św. Józefa*, w: M. Chaberka, *Potężny patron w sprawach najtrudniejszych – św. Józef*, Kraków 2008, s. 45-46.

⁶⁹ *Modlitwa oddania się św. Józefowi*, <http://www.stratadziecka.pl/artykuly/modlitwy/modlitwa-oddania-sie-sw-jozefowi> (odczyt z dn. 30.01.2021 r.).

⁷⁰ *Oddanie się w opiekę św. Józefowi*, w: *Modlitewnik do świętego Józefa*, Kraków 2017, s. 159.

⁷¹ *Ofiarowanie siebie świętemu Józefowi*, w: L. Smoliński, *Powiernik...*, dz. cyt., s. 138-140.

⁷² *Ofiarowanie się młodzieży świętemu Józefowi*, w: L. Smoliński, *Powiernik...*, dz. cyt., s. 141-142.

⁷³ *Ofiarowanie swego serca świętemu Józefowi*, <https://adonai.pl/modlitwy/?id=15> (odczyt z dn. 30.01.2021 r.).

⁷⁴ *Akty strzeliste do św. Józefa*, w: B. M. Hanusiak (red.), *Modlitewnik czcicieli...*, dz. cyt., s. 36-37.

Kult św. Józefa na podstawie współczesnych modlitewników

Najlepszym sposobem kształtowania duchowości wiernych i szerzenia kultu w Kościele są pieśni. Łącząc muzykę i słowo, zapadają one głęboko w serce człowieka. W pieśniach realizowane są idee wychowawczego oddziaływania Kościoła, kształtowania duchowej sylwetki oraz ubogacania duchowości chrześcijan. Ważnym ich elementem jest również funkcja wyrażania uczuć, pobożności i emocji wiernych. Kult św. Józefa rozwijał się od końca średniowiecza i był mocno związany z rozwojem kultu Dzieciątka Jezus, czego wyraz znajdujemy w tekstach kołęd. W 1729 roku imię św. Józefa wprowadzono do litanii świętych Kościoła rzymskiego. W czasie, gdy Kościół zwraca szczególną uwagę na osobę i duchowość św. Józefa, powstają nowe pieśni ku jego czci, śpiewane chętnie przez wiernych⁷⁵. Starsze polskie pieśni do św. Józefa charakteryzuje zwrot do Pisma Świętego i pesymizm w stosunku do natury ludzkiej. Niektóre z pieśni mają charakter patriotyczny – zwłaszcza te z okresów rozbiorów Polski. Natomiast nowe pieśni zatracają charakter biblijny i mają ton błagalny, cechuje je ogromne zaufanie do wielkiego patrona⁷⁶.

Modlitwy ku czci św. Józefa dostępne są zarówno w wersji drukowanej, jak i internetowej. Do drukowanych należą modlitewniki i śpiewniki zawierające zbiór pieśni poświęconych świętemu, a do internetowych strony z tekstami modlitw i pieśni oraz ich zapis nutowy i wykonania utworów w postaci nagrań⁷⁷. W 1983 roku w Tarnowie z okazji stulecia istnienia Zgromadzenia Sióstr św. Józefa ukazał się śpiewnik *Świętego Józefa pieśnią wysławiamy*, którego autorką jest s. Maria Terezja Krężolek CSSJ. W skład śpiewnika wchodzi: Msza jubileuszowa oraz 100 pieśni związanych ze św. Józefem, z których 24 utwory opracowane są na dwie

⁷⁵ W. PARTYKA, *Św. Józef w pieśniach kościelnych*, <https://www.swietyjosef.kalisz.pl/BibliotekaSwJozefa/48.html> (odczyt z dn. 23.02.2021 r.).

⁷⁶ T. SINKA, *Dzieje i charakterystyka polskich pieśni nabożnych ku czci świętego Józefa*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 34 (1981), s. 182-185.

⁷⁷ Przykładem takich stron są: <https://bernardynki.com/piesni/>, <http://wspolnotajozefa.pl/psalmy-o-sw-jozefie/>, <https://piosenkireligijne.pl/godzinki-o-swietym-jozefie/>, <https://www.youtube.com/watch?v=cKz1mnp5Go>.

lub więcej melodii czy opracowań muzycznych. Śpiewnik jest podzielony na osiem rozdziałów:

- I – Święty Józef w liturgicznej modlitwie Kościoła,
 - Msza jubileuszowa (stałe części Mszy),
 - śpiewy międzylekcyjne – na 19 III i 1 V,
 - Godzinki o św. Józefie, Oblubieńcu NMP,
 - Nieszpory ku czci św. Józefa,
 - Litania – melodie I-VIII i tekst,
 - śpiewy w języku łacińskim,
- II – Wielka godność i chwała świętego Józefa,
 - pieśni pochwalne,
- III – Przewodnik Oblubieniec Najświętszej Dziewicy
 - wzór i przewodnik na drogach życia wewnętrznego,
 - pieśni do Patrona życia duchowego,
- IV – Święty Józef w tajemnicy Bożego Narodzenia
 - Opiekun dzieci i młodzieży,
 - pieśni do Opiekuna dzieci i młodzieży,
- V – Głowa Najświętszej Rodziny – Patron rodzin naszych,
 - pieśni do Orędownika rodzin,
- VI – Wzór i Orędownik ludzi pracy,
 - pieśni do św. Józefa, Rzemieślnika,
- VII – Troskliwy Opiekun Kościoła Świętego,
 - pieśni do Ojca i Patrona Kościoła,
- VIII – Patron odchodzących do szczęśliwej wieczności,
 - pieśni do Patrona szczęśliwej śmierci.

Śpiewnik zamykają indeksy: w układzie tematycznym, alfabetycznym, nazwisk oraz spis treści.

Innym przykładem zbioru pieśni ku czci św. Józefa jest szesnastostronicowy zbiór tekstów z 1929 roku zatytułowany *Pieśni do św. Józefa*⁷⁸. Poszczególne pieśni zamieszczane są w zbiorach modlitw poświęconych św. Józefowi.

⁷⁸ *Pieśni do św. Józefa*, Karwin 1929, <https://sbc.org.pl/dlibra/publication/339614/edition/320807/content> (odczyt z dn. 23.02.2021 r.).

Akatyst ku czci św. Józefa

Pierwsze wydanie *Akatysty ku czci św. Józefa Oblubieńca Bogarodzicy*⁷⁹ miało miejsce w 1871 roku. Autorem słów jest profesor Moskiewskiej Akademii Duchownej Piotr Kazański. Dzieło na płaszczyźnie muzycznej nawiązuje do tradycji hymnów liturgicznych Kościoła prawosławnego nazywanych akatystami. W warstwie tekstowej wyraźnie odnosi się do Ewangelii św. Mateusza i św. Łukasza oraz nawiązuje do Protoewangelii Jakuba, *Historii Józefa Cieśli* i dzieła *Życie Bogarodzicy* autorstwa Epifaniusza. Poszczególne Kondakiony i Ikosy opisują wierność, wielkość, ponadprzeciętność, siłę i miłość św. Józefa⁸⁰.

Inne modlitwy

Inne modlitwy, jakie możemy znaleźć we współczesnych modlitewnikach (pojawiają się niemal w każdym zbiorze), to:

- *Pozdrowienie św. Józefa,*
- *Pięć westchnień do św. Józefa,*
- *Modlitwa o opiekę św. Józefa,*
- *Modlitwa codzienna do św. Józefa,*
- *Psalmy ku czci św. Józefa,*
- *Wezwania do św. Józefa,*
- modlitwy świętych: Karola Boromeusza, Teresy od Dzieciątka Jezus, Bernardyna ze Sieny, Alfonsa Marii Liguoriego, Gemmy Galgani,
- modlitwy papieży: Leona XIII, Piusa X, Piusa XII, Jana XXIII, Pawła VI, Jana Pawła II,
- modlitwy w intencjach: rodziny, małżonków, o dobrego męża/żonę, narzeczonych, matki, ojca, za kapłanów, o odczytanie powołania, o milczenie, w godzinach smutku, o wsparcie lub wstawiennictwo, o pracę,

⁷⁹ *Akatyst ku czci św. Józefa*, <https://www.youtube.com/watch?v=ZH4ChUKFESQ> (odczyt z dn. 23.02.2021 r.).

⁸⁰ Por. M. OTRZĄSEK, *Akatyst ku czci św. Józefa Oblubieńca Bogarodzicy*, <http://www.duchaswietego-kk.pl/parafia/index.php/435-akaty-st-do-sw-jozefa> (odczyt z dn. 20.01.2021 r.).

o cnotę czystości, o uświęcenie, za pracujących, w trudnych sprawach, o szczęśliwą śmierć, za konających, modlitwa mężczyzny, w różnych intencjach.

Wśród dostępnych modlitw do św. Józefa należy także wspomnieć *Triduum do św. Józefa* autorstwa św. Johna Henriego Newmana⁸¹.

Zakończenie

Papież Franciszek podkreśla: „W każdej książeczce do nabożeństwa można znaleźć jakąś modlitwę do św. Józefa”⁸². Wyjaśnia jednocześnie: „W historii zbawienia św. Józef jest ojcem, który zawsze był miłowany przez lud chrześcijański, o czym świadczy fakt, że na całym świecie poświęcono mu wiele kościołów; że wiele instytucji zakonnych, bractw i grup kościelnych inspirowane jest jego duchowością i nosi jego imię; że od wieków odbywają się na jego cześć różne święte misteria. Wielu świętych było jego gorliwymi czcicielami”⁸³. Rodzi się zatem postulat: należy mocno ożywić i praktykować w parafiach i w ramach prywatnych praktyk pobożnościowych nabożeństwo ku czci św. Józefa, które jest tak oczywiste i potrzebne, a jednocześnie dziś zmarginalizowane czy wręcz nieistniejące w różnych wspólnotach parafialnych i w życiu wielu chrześcijan. Z ubolewaniem należy zauważyć, że istnieje wiele pięknych i starych świątyń, w których znajdują się bezcenne wizerunki św. Józefa przy jednoczesnym całkowitym braku jego kultu w tych miejscach. Obrazy i ołtarze ku czci św. Józefa to niemi świadkowie wiary naszych przodków, którzy byli ich fundatorami, ufając we wstawiennictwo św. Józefa, powierzając mu swoje sprawy i doznając wielu łask. One wołają do współczesnych: „Nie zapominaj o św. Józefie, idź do niego, powierz mu swe życie, on będzie działał”. Zachętą w tym zakresie są słowa zawarte w dekrecie Penitencjarii Apostolskiej z okazji Roku św. Józefa z 8 grudnia 2020 roku: „Udziela się zatem odpustu zupełnego wiernym, którzy odmawiać będą *Litanie*

⁸¹ J. NEWMAN, *Triduum do św. Józefa*, w: B. J. Kucharski, *Święty Józef. Patron Krakowa 1715-2015*, Kraków 2015, s. 96-98.

⁸² FRANCISZEK, *List...*, dz. cyt.

⁸³ Tamże.

do Świętego Józefa (w tradycji łacińskiej) lub *Akatyst do Świętego Józefa*, w całości lub przynajmniej w odpowiedniej części (w tradycji bizantyjskiej), lub też jakąś inną modlitwę do Świętego Józefa, przypisaną jako własna w różnych tradycjach liturgicznych, w intencji Kościoła prześladowanego od wewnątrz i od zewnątrz oraz w intencji ulżenia wszystkim chrześcijanom, którzy cierpią prześladowania wszelkiego rodzaju⁸⁴. Ponadto odpust otrzymują wierni za „odmówienie dowolnej prawnie zatwierdzonej modlitwy lub aktu pobożności na cześć Świętego Józefa (...) szczególnie w dniach 19 marca i 1 maja, w Święto Świętej Rodziny Jezusa, Maryi i Józefa, w Niedzielę Świętego Józefa (w tradycji bizantyjskiej), 19 dnia każdego miesiąca i w każdą środę, będącą dniem poświęconym wspomnieniu tego Świętego w tradycji łacińskiej”⁸⁵.

Różnorodność i wielość form kultu św. Józefa dostępnych we współczesnych modlitewnikach umożliwia wybór modlitwy dostosowanej do indywidualnych potrzeb wiernych. Należałoby jednak dokonać w modlitewnikach uporządkowania nazewnictwa poszczególnych modlitw. Zdarza się bowiem, że ta sama modlitwa w jednym modlitewniku ma inną nazwę niż w drugim innym wydawnictwa. Wprowadza to chaos nie tylko w nazewnictwie, ale również w świadomości osób modlących się, co do korzystania z tego samego tekstu modlitwy. Myślę także, że jedną z aktualnych prośb, jakie należy zanosić do św. Józefa w myśl nauczania Kościoła, jest wołanie o miłość i poszanowanie społeczne, które leżą u podstaw każdego dobrze funkcjonującego społeczeństwa, a które w ostatnim czasie są poważnie zachwiane.

Bibliografia

7 niedziel św. Józefa, <https://opusdei.org/pl-pl/article/7-niedziel-sw-jozefa/> (odczyt z dn. 22.02.2021 r.).

Akatyst ku czci św. Józefa, <https://www.youtube.com/watch?v=ZH4ChUKFESQ> (odczyt z dn. 23.02.2021 r.).

⁸⁴ PENITENCJARIA APOSTOLSKA, *Dekret, dz. cyt.*

⁸⁵ Tamże.

- Akt oddania się w opiekę św. Józefowi*, <https://www.swietyjosef.kalisz.pl/Dachau/5.html> (odczyt z dn. 30.01.2021 r.).
- Akt zawierzenia*, <http://www.dk.oaza.pl/archiwum/rob/001AKT%20ZAWIERZENIA.pdf> (odczyt z dn. 30.01.2021 r.).
- Akt zawierzenia Archidiecezji Poznańskiej św. Józefowi, Poznań, 18-19 marca 2018 roku*, <http://archpoznan.pl/pl/zawierzenie-archidiecezji-swietemu-jozefowi> (odczyt z dn. 30.01.2021 r.).
- Akt zawierzenia rodzin Świątemu Józefowi*, <http://www.parafiapuszczykowo.pl/wp-content/uploads/akt-zawierzenia-sw.-Jozefowi.pdf> (odczyt z dn. 30.01.2021 r.).
- Akt zawierzenia się św. Józefowi*, <https://www.klubojca.siedlce.pl/index.php/zasady-funkcjonowania-klubu/akt-osobistego-zawierzenia-sie-sw-jozefowi> (odczyt z dn. 30.01.2021 r.).
- Błazusiak J. (oprac.), *Święty Józefie, ratuj Kościół i nas*, Sandomierz 2019.
- Chaberka M. *Potężny patron w sprawach najtrudniejszych – św. Józef*, Kraków 2008.
- Chyla P., *Akt poświęcenia rodzin św. Józefowi*, <https://www.szczepanowice.opole.pl/roraty-2020/akt-poswiecenia-rodzin-sw-jozefowi.html> (odczyt z dn. 30.01.2021 r.).
- Crespi O., Negri F., *Józef. Człowiek, który prowadzi do Boga. 31 rozważań i modlitw*, Częstochowa 2017.
- Ćwikliński S., Gużyński P., Rozynkowski W. (oprac.), *Stowarzyszenia, ruchy, bractwa i wspólnoty diecezji toruńskiej. Informator*, Toruń 2006.
- Filas F. L., *Święty Józef – człowiek Jezusowi najbliższy*, Kraków 1979.
- Franciszek, List apostolski *Patris corde* z okazji 150. rocznicy ogłoszenia Świętego Józefa patronem Kościoła powszechnego, <https://drive.google.com/file/d/18q1s43uX3K-nRRVu5ZbMtwK84XLvoOxo/view> (odczyt z dn. 09.12.2020 r.).
- Garnczarski S., „*Nowenna ku czci świętego Józefa w pieśniach wraz z Litanją na chór 2-głosowy*” autorstwa ks. Franciszka Walczyńskiego, „*Seminare. Poszukiwania naukowe*” 33 (2013), s. 369-385.
- Godzinki o Świętym Józefie*, <https://piosenkireligijne.pl/godzinki-o-swietym-jozefie/> (odczyt z dn. 09.03.2021 r.).

- Hanusiak B. M. (red.), *Modlitewnik czcicieli św. Józefa*, Kraków 2013.
- Hanusiak B. M. (red.), *Modlitewnik czcicieli św. Józefa*, Kraków 2017.
- Hanusiak B. M., *Modlitewnik do św. Józefa*, Kraków 2020.
- Historia nabożeństw do św. Józefa*, <https://www.swietyjosef.kalisz.pl/Biblioteka-SwJozefa/167.html> (odczyt z dn. 23.02.2021 r.).
- Kaldon S., *Nabożeństwo do św. Józefa. Modlitwy o dobrą żonę i dobrego męża*, Kraków 2001.
- Kęszka S. (red.), *Święty Józef – patron diecezji, miasta i jego kaliskie sanktuarium*, Kalisz 2009.
- Koronka na cześć św. Józefa*, <https://www.swietyjosef.kalisz.pl/Modlitwy/4.html> (odczyt z dn. 30.01.2021 r.).
- Kowalska F., *Dzienniczek. Miłosierdzie Boże w duszy mojej*, Warszawa 1996.
- Krężolek T., *Świętego Józefa pieśnią wysławiamy. Msza jubileuszowa oraz zbiór 100 pieśni w układzie na 1, 2, 3 lub 4 głosy ku czci Świętego Józefa Oblubieńca NMP i Patrona Kościoła Świętego. Śpiewnik jubileuszowy*, Tarnów 1983.
- Ksit B. (oprac.), *Opiekun i przewodnik. Modlitwa ze św. Józefem Oblubieńcem NMP*, Poznań 2009.
- Ksit B., Maksymiuk A., Plewa S. (oprac.), *Modlitewnik do św. Józefa. Nabożeństwa, modlitwy, nowenny, litanie, pieśni*, Poznań 2017.
- Kucharski B. J., *Święty Józef. Patron Krakowa 1715-2015*, Kraków 2015.
- Latoń A. (red.), *Idźcie do Józefa. Vademecum pielgrzyma do Sanktuarium Świętego Józefa Kaliskiego*, Kalisz 2006.
- Latoń A. (red.), *Święty Józef. Patron na nasze czasy. Akta X Międzynarodowego Kongresu Józefologicznego, Kalisz, Polska, 27 września – 4 października 2009*, Kalisz 2010.
- Ławniczak A., *Bractwo Świętego Józefa Opiekuna Rodzin przy kościele p.w. Chrystusa Króla w Toruniu*, „Kaliskie Studia Teologiczne” 8 (2009/2010), s. 405-409.
- Margański B., Biel R. (red.), *Agenda liturgiczna Diecezji Tarnowskiej*, Tarnów 2004.
- Michalak M. (red.), *Święty Józef*, Częstochowa 2017.
- Misiurek J., *Kult świętego Józefa i jego wartości duchowe*, „Kaliskie Studia Teologiczne” 1 (2002), s. 369-381.

- Modlitewnik do świętego Józefa*, Kraków 2017.
- Modlitwa oddania się św. Józefowi*, <http://www.stratadziecka.pl/artykuly/modlitwy/modlitwa-oddania-sie-sw-jozefowi> (odczyt z dn. 30.01.2021 r.).
- Mrowiński W., *Miesiąc marzec z przykładami poświęcony czci św. Józefa*, Kraków 1906.
- Nabożeństwo do Opieki św. Józefa*, <https://bernardynki.com/nabozenstwo-do-opieki-sw-jozefa/> (odczyt z dn. 23.02.2021 r.).
- Nabożeństwo do Przczystego Serca św. Józefa*, <http://wspolnotajozefa.pl/duchowosc/nabozenstwo-do-przczystego-serca-sw-jozefa/> (odczyt z dn. 23.02.2021 r.).
- Ofiarowanie swego serca świętemu Józefowi*, <https://adonai.pl/modlitwy/?id=15> (odczyt z dn. 30.01.2021 r.).
- Osiecki E. (oprac.), *Nabożeństwo do świętego Józefa. Nowenna – koronka strapiionych – modlitwy*, Warszawa 2009.
- Otrząsek M., *Akatyst ku czci św. Józefa Oblubieńca Bogarodzicy*, <http://www.duchaswietego-kk.pl/parafia/index.php/435-akatyst-do-sw-jozefa> (odczyt z dn. 20.01.2021 r.).
- Partyka W., *Św. Józef w pieśniach kościelnych*, <https://www.swietyjozef.kalisz.pl/BibliotekaSwJozefa/48.html> (odczyt z dn. 23.02.2021 r.).
- Penitencjaria Apostolska, *Dekret*, <https://episkopat.pl/penitencjaria-apostolska-oglosila-odpusty-zwiazane-z-rokiem-sw-jozefa/> (odczyt z dn. 09.12.2020 r.).
- Pieśni do św. Józefa*, Karwin 1929, <https://sbc.org.pl/dlibra/publication/339614/edition/320807/content> (odczyt z dn. 23.02.2021 r.).
- Radio Maryja, *23 czerwca rozpocznie się Nowenna do Świętego Józefa przed zawierzeniem narodu polskiego i Kościoła w Polsce św. Józefowi*, <https://www.radiomaryja.pl/bez-kategorii/23-czerwca-rozpocznie-sie-nowenna-do-swietego-jozefa-przed-zawierzeniem-narodu-polskiego-i-kościola-w-polsce-sw-jozefowi/> (odczyt z dn. 30.12.2020 r.).
- Rozynkowski W., *Z dziejów kultu św. Józefa*, „Kaliskie Studia Teologiczne” 4 (2005), s. 111-124.
- Silva M. F., *Bóg wie lepiej. Życie Józefa, męża Maryi*, Kraków 2015.
- Sinka T., *Dzieje i charakterystyka polskich pieśni nabożnych ku czci świętego Józefa*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 34 (1981), s. 182-185.

- Sinka T., *Litania do św. Józefa: historia i propozycje*, „Studia Józefologiczne” 1 (1989), s. 83-87.
- Smoliński L., *Powiernik tajemnicy Boga. Modlitewnik do św. Józefa*, Kraków 2016.
- Spencer M. D., *Św. Józef w pieśni kościelnej. Kilka cech repertuaru pieśni z XX w. ku czci św. Józefa*, „Kaliszkie Studia Teologiczne” 8 (2009/2010), s. 323-335.
- Stramare T., Brioschi G., *Płaszcz świętego Józefa. Modlitwy na trudne dni*, Kraków 2020.
- Szkaplerz św. Józefa, <https://www.swietyjosef.kalisz.pl/SzkaplerzSwJozefa/> (odczyt z dn. 20.01.2021 r.).
- Wanat B. J., *Kult św. Józefa Oblubieńca Najświętszej Maryi Panny u Karmelitów Bosych w Poznaniu*, Poznań 2014.
- Wygląd i symbolika szkaplerza karmelitańskiego*, http://szkaplerz.pl/szata/index.php?go=szkaplerz_symbolika (odczyt z dn. 20.01.2021 r.).
- Zapotoczny A., *Potężny orędownik. Tajemnica szkaplerza św. Józefa*, Kraków 2019.

Ks. Dawid Galanciak – doktor nauk teologicznych, absolwent Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, kapłan diecezji toruńskiej – wikariusz parafii pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Łasinie, katecheta w Zespole Szkół Ponadpodstawowych im. Kazimierza Jagiellończyka w Łasinie. Dziedziny zainteresowań: katechetyka, metodyka nauczania.